

Litteratur

Hans Thornstedt: Om rättsvillfarelse. Institutet för rättsvetenskaplig forskning (X), Stockholm 1956. 324 sider, 20,50 sv. kr.

Forfatteren til „Om företagaransvar“ har påny kastet sig over et problem, der på een gang er centralt i strafferettens almindelige del og i specialstrafferetten og har hermed øget forventningerne til resultatet af hans nuværende arbejde som utredningsman med hensyn til en undersøgelse af den svenske specialstrafferet.

Den foreliggende afhandling inponerer allerede ved sin grundighed og klare systematik. I kap. I fastlægges arbejdsprogrammet, og der gøres op med de metodiske og terminologiske spørgsmål. Kap. II giver en klar oversigt over udenlandsk doktrin og gældende ret, medens kap. III omfatter den svenske doktrin og en analyse af svenske straffelovsforarbejder. Forfatterens eget principielle syn på problemerne gives i kap. IV, der sammen med kap. V om egentlig retsvildfarelse i svensk ret og kap. VI om svensk rets stilling til sondringen mellem egentlig og uegentlig retsvildfarelse er afhandlingens tyngdepunkter.

Forfatteren behandler kun, hvad der undertiden betegnes som den „negative“ retsvildfarelse d. v. s. den vildfarelse, der indebærer, at gerningsmanden anser et strafbart forhold for straffrit (retmæssigt), altså den vildfarelse, der traditionelt behandles i — eller i tilknytning til — forsætslæren. De særlige problemer vedrørende „positiv“ retsvildfarelse, som kendes bl. a. i dansk forsøgslære, giver de svenske forsøgsregler vist nok ikke anledning til.

Hovedproblemerne i behandlingen af den negative vildfarelse er 1) Efter hvilke synspunkter bør den egentlige retsvildfarelse bedømmes? 2) Hvilke typer af egentlig retsvildfarelse bør tillægges relevans? 3) Bør sondringen mellem egentlig og uegentlig retsvildfarelse oprettholdes? 4) Hvorledes bør grænsen mellem egentlig og uegentlig retsvildfarelse drages?

Med hensyn til det førstnævnte spørgsmål opstiller forfatteren følgende løsningsmuligheder: den absolutte teori (egentlig retsvildfarelse tillægges ingen relevans), ursåktsteorien (domstolene har en fakultativ adgang til at statuere frifindelse (strafbortfald) eller strafnedsættelse, d. v. s. en løsning svarende til den i den danske straffelovs § 84 indeholdte), skuldteorien (ved siden af det subjektive rekvisit, der gælder fakta og visse retlige elementer i gerningsindholdet, udformes et særligt subjektivt rekvisit vedrørende de retsregler og retsforhold, som behandles under den egentlige retsvildfarelses område — et subjektivt rekvisit der tænkes udformet som et krav om, at gerningsmanden skal have kendt eller burdet kende forholdets strafbarhed) og uppsåts-teorien (det almindelige — navnlig for gerningsindholdets faktiske elementer gældende — tilregnelseskrav skal omfatte samtlige for forholdets bedømmelse relevante retsregler).

Forfatteren giver side 113—152 en særdeles indgående retspolitisk vurdering af disse 4 løsningsmuligheder. Dette rent kriminalpolitiske afsnit placeres før fremstillingen af gældende svensk ret, der overvejende foretages på grundlag af retspraksis. Forfatteren drøfter, side 11, hensigtsmæssigheden af denne noget utraditionelle systematik, der naturligvis ikke angiver rækkefølgen i hans undersøgelsesarbejde. Fordelen ved systematikken er, som det siges, at forfatteren kan lade gennemgangen af retspraksis umiddelbart følges af en kritik på grundlag af det tidligere udformede kriminalpolitiske program. På den anden side betager forfatteren læseren tilfredsstillelsen ved at følge arbejdsgangen fra materialets fremlæggelse over den kritiske analyse til opbygning af den retspolitisk rigtige konklusion, og ved at have set det faktiske stof og dermed de praktiske problemer inden løsningen af disse.

Forfatterens argumentation fører ham til et valg mellem skuldteorien og ursåktsteorien, og forfatteren foretrækker skuldteorien, suppleret med adgang til strafnedsættelse ved ikke-undskyldelig retsvildfarelse. Efter min mening kan forfatterens argumentation og konklusion tiltrædes. Det forekommer som en mangel, at dansk ret ikke åbner nogen- somhelst mulighed for at frifinde på grund af en egentlig retsvildfarelse, selv om denne måtte være i højeste grad undskyldelig og måske ligger på grænsen til en disculperende uegentlig retsvildfarelse; til fordel for skuldteorien fremfor ursåktsteorien synes netop at kunne anføres, at den i nogen grad afbøder konsekvenserne af den tvivlsomme sondring mellem egentlig og uegentlig retsvildfarelse.

På den anden side skal man nok passe på ikke at overvurdere problemet ursåktsteori — skuldteori. Forfatteren anfører selv, at spørgsmålet er af mindre betydning. Dette gælder navnlig, hvis ursåktsteorien — modsat dansk ret — udformes således, at der gives fakultativ adgang til afsigelse af egentlig frifindelsesdom — og ikke som i dansk ret blot strafbortfaldsdom; men også dette sidste spørgsmål er nok af mindre relevans; de tiltalte fornemmer næppe nogen nævneværdig forskel mellem den strafbortfaldsdom, som de får, og den frifindelsesdom, som efter omstændigheder måtte anses for den principielt rigtige løsning. Og forskellen mellem den *fakultative* frifindelses- (eller bortfalds-) ordning efter ursåktsteorien og den *obligatoriske* frifindelse efter skuldteorien behøver jo ikke at blive en realitet, når afgørelsen knyttes til et så vagt kriterium som „ursåktlig“, og når man, som forfatteren med rette gør, anerkender, at der ved anvendelse af dette kriterium må anlægges en totalbedømmelse af handlingens forsvarlighed.

De centrale problemer vedrørende den egentlige retsvildfarelse synes at være a) afgrænsningen af de typer af vildfarelser, der bør føre til henholdsvis frifindelse (strafbortfald) og strafnedsættelse, b) modvirken af egentlig retsvildfarelse, og c) spørgsmålet om, hvorvidt sager angående overtrædelser, begået i egentlig retsvildfarelse, lader sig afgøre udenfor straffeprocessens rammer.

Spørgsmålet om, i hvilket omfang egentlig retsvildfarelse virker og bør virke disculperende drøftes i den kritiske gennemgang af svensk retspraksis i kap. V. Forfatterens undersøgelse konkluderer i, at domstolene er dels for restriktive med hensyn til at tillægge retsvildfarelse betydning, dels inkonsekvente. Det er ikke muligt her at gå nærmere ind på enkeltheder i denne undersøgelse, men det fremlagte domsmateriale og forfatterens ræsonnementer overbeviser om rigtigheden af hans konklusion. Jeg tror, forfatteren rører ved noget særdeles vigtigt, når han, side 198, peger på, at også en for restriktiv holdning med hensyn til at tillægge den egentlige retsvildfarelse relevans kan være farlig for den almindelige lovlydighed — på grund af en sådan holdnings uforenelighed med den almindelige retsfølelse. Dette hensyn har en særlig vægt med hensyn til det store net af særlovsregler, der ikke bæres oppe af nogen retsfølelse, ja ofte lider under en betydelig antipati i de kredse, de henvender sig til.

De ovenfor under b og c nævnte spørgsmål, som forfatteren i 1952 behandlede i en artikel i *Förvaltningsrättsligt tidsskrift*, drøftes side 203—206. Forfatteren anfører, at der bør lægges vægt på, at handlingsmønstrene så vidt muligt udformes i overensstemmelse med befolkningens vurderinger og handlingsvaner. Dette er vel rigtigt, men vi må jo nu en gang acceptere, at vi lever i mere eller mindre planøkonomiske velfærdssamfund, der kun kan bestå med et omfattende sæt af særlovsbestemmelser sanktioneret med straf, og at disse bestemmelser som regel ikke kan sættes i nogen relation til uafhængigt af bestemmelserne eksisterende moralvurderinger og handlevaner. De praktiske muligheder for modvirken af egentlig retsvildfarelse ligger formentlig på to andre fronter, som forfatteren nævner side 204—205: for det første en klargørelse af straffebestemmelserne i særlovgivningen (og — ikke mindst — de i medfør af denne udstedte anordninger), der i hvert fald i Danmark ofte er lidet gennemtænkte, og for det andet et intimt samarbejde mellem myndighederne og de forskellige organisationer med henblik på oplysningsarbejde indenfor vedkommende befolkningsgruppe.

Med hensyn til mulighederne for at få „retsvildfarelsesager“ afgjort udenfor strafferetsplejen drøfter forfatteren det i *Hurwitz*: „Retlig Interesse“ behandlede spørgsmål om adgang for borgerne til at søge et forholds lovlighed fastslået ved civile søgsmål i stedet for senere at risikere en politisag. Man kunne måske her rejse spørgsmål, om ikke også vedkommende forvaltningsmyndighed i tvivlstilfælde burde være henvist til at søge et forholds ulovlighed fastslået ved et sådant søgsmål.

Problemerne vedrørende sondringen mellem den egentlige og uegentlige retsvildfarelse behandles i bogens sidste og største kapitel. Undersøgelsen af domspraksis viser, at det ikke hidtil har været muligt for domstolene at følge en konsekvent skillelinie mellem egentlig og uegentlig retsvildfarelse. Uanset dette anser forfatteren det (side 153 ff. og 274—75) for rigtigt at opretholde sondringen, og hertil turde

han have almindelig tilslutning. Med hensyn til bestemmelsen af de to typer af retsvildfarelse forkaster forfatteren muligheden af at udforme et enkelt generelt kriterium. Det må også medgives, at tidligere forsøg i denne retning har været mislykkede; den bl. a. af *Ørsted* anvendte sondring mellem vildfarelse vedrørende selve straffennormen og vildfarelse vedrørende andre normer fremtræder — i lys af nutidig særlovgivning med dens talrige blanketstraffebud — som oplagt uantagelig, og de af *Goos*, *Torp* og *Skeie* anvendte kriterier er så vidt ses i virkeligheden slet ikke kriterier til løsning af det foreliggende problem, men betegner blot en omskrivning af problemstillingen. Forfatteren anbefaler i stedet en individualiserende metode, hvorefter der gennem en analyse af de enkelte straffebestemmelser og den retspraksis, som har udviklet sig i tilknytning til disse, søges fastlagt en grænse mellem egentlig og uegentlig retsvildfarelse for de enkelte forbrydelser eller forbrydelsesgrupper (side 161 ff. og 276). I forbindelse hermed anføres, at i det omfang, der gennem en sådan undersøgelse udformes ensartede kriterier for flere forbrydelsesgrupper, kan disse ved analogi overføres til andre grupper, således at der på denne måde skabes et „överskådligt regelsystem“. Jeg tror, at pointeringen af den individualiserende metode er af stor værdi og af utvivlsom rigtighed. Udgangspunktet i både svensk, norsk og dansk ret er, at straffelovgivningen har overladt fastlæggelsen af den heromhandlede grænse mellem egentlig og uegentlig retsvildfarelse til retspraksis. Det er både metodisk og reelt forkert, om denne praksis — hvad dansk teori før Hurwitz kunne forlede til — skabes som en blot deduktion fra et generelt princip; det er ikke sondringen egentlig-uegentlig retsvildfarelse, der bestemmer retsvirkningerne, men en real vurdering af disse, der er bestemmende for, om en given vildfarelse eller vildfarelestype bør behandles som egentlig eller uegentlig. Og at denne reale vurdering må bestemmes på grundlag af det enkelte straffebuds indhold, formål og håndhævelsesmulighed forekommer helt selvfølgeligt. — Derimod kan man vist nok spørge, om ikke forfatteren — med rigtigt *udgangspunkt* i den individualiserende metode — går for vidt i retning af generalisering. Forfatteren vil, side 276, lægge vægt på, om samme moment i et gerningsindhold omfatter både faktiske og retlige elementer; i bekræftende fald skal vildfarelser vedrørende de sidstnævnte elementer behandles som uegentlig vildfarelse. At dette i praksis vil vise sig typisk rigtigt, skal ikke betvivles, men der bør dog nok advares imod at lægge for afgørende vægt på et sådant kriterium, der er bygget på lovtekstens formulering. Forfatteren udtrykker sig da også, side 277, særdeles forsigtigt: „Måhända våger man ... generalisera dessa fall och såsom huvudregel rekommendera att rättsvillfarelse behandlas såsom oegentlig, när den ur kriminalpolitisk synpunkt kan likställas med en faktisk villfarelse rörande samma moment i brottsbeskrivningen“. Men spørgsmålet er jo netop, hvornår den kriminalpolitiske vurdering fører til en ligestilling af en retsvildfarelse med faktisk vildfarelse.

Side 278 uddyber forfatteren da også sit synspunkt, idet han som den retspolitiske begrundelse for en ligestilling af en uegentlig retsvildfarelse med faktisk vildfarelse anfører, at hensyntagen til den uegentlige retsvildfarelse ikke i højere grad end hensyntagen til faktisk vildfarelse „synes äventyra straffbudets preventiva funktion“. Hermed angives imidlertid så vidt ses kun eet — om end måske det vigtigste — af flere momenter, der må indgå i den samlede kriminalpolitiske bedømmelse. Jeg tror, at den vigtigste reale begrundelse for, at de retsvildfarelser, som forfatteren i det omhandlede afsnit har for øje, bør rubriceres som uegentlige, bedst angives med et af *Hurwitz'* kriterier, hvorefter vægten lægges på, om gerningsmanden har haft forsæt til at krænke straffebudets beskyttelsesinteresse, men også dette kriterium er af begrænset rækkevidde (retsbeskyttelsesinteresser kan betragtes mere abstrakt eller konkret) og kan navnlig ved mere formelt prægede særlovsovertrædelser være vanskeligt praktikabelt.

Jeg tror således nærmest, at man i endnu højere grad end forfatteren skal lægge vægt på den individualiserende metode, — den konkrete lovfortolkning, ved hvis anvendelse sammenligning med beslægtede retsområder dog må tillægges betydelig vægt.

Specielt vedrørende hæleri antager forfatteren, side 281—82, at enhver retsvildfarelse vedrørende førforbrydelsen er uegentlig i relation til hæleriforbrydelsen. Er førforbrydelsen eksempelvis et underslæb, og har erhververen af underslæbets genstand fuldt kendskab til de konkrete omstændigheder omkring underslæbet, skal han dog frifindes for hæleri, såfremt han har anset det begåede underslæbsforhold for straffrit. Til denne opfattelse slutter sig for dansk rets vedkommende *Waaben* i „Det kriminelle forsæt“, side 164. Spørgsmålet, der mister noget af sin betydning, i det omfang hæleri kan straffes som uagtsomt, ses ikke afgjort i dansk retspraksis og må forekomme tvivlsomt. *Thornstedts* og *Waabens* løsning giver en ejendommelig forskelsbehandling af „førforbryderen“ og „hæleren“; denne forskelsbehandling kan nok begrundes, men stemmer vist mindre godt med begrundelsen for hæleriets kriminalisering — hæleriets karakter af bistand til (effektivering af) de andre berigelsesforbrydelser. Det er næppe betænkeligt at nøjes med at opstille krav om „Parallelwertung in der Laiensphäre des Täters“ som betingelse for hæleriets strafbarhed. Ved spørgsmålets afgørelse bør næppe lægges afgørende vægt på det systematiske forhold, at hæleriets kriminalisering er selvstændig og ikke led i en almindelig kriminalisering af efterfølgende meddelagtighed.

Side 287—304 indeholder en fremstilling af problemerne vedrørende normative elementer i gerningsindhold. Forfatteren slutter sig efter en grundig gennemgang af forskellige typer af normative elementer, herunder farebegrebet, ligesom *Hurwitz* i „Kriminalrettens alm. del“, side 370—72, til den tyske Parallelwertungs-teori: gerningsmanden skal — ved forsætlige lovovertrædelser — have kendt de relevante

faktiske omstændigheder og have vurderet dem — ikke på samme måde — men i samme retning som domstolen.

Thornstedts afhandling er den første monografiske fremstilling af retsvildfarelsens problemer i nordisk retslitteratur. Den betegner en imponerende arbejdspræstation ved sin fremlæggelse i klar systematisk form af et omfattende doktrin- og domsmateriale og en høj videnskabelig kvalitet ved sin klarlæggelse af de hensyn, der bestemmer problemernes løsning. Efter anmelderens skøn er der som særlig værdifulde punkter grund til at fremhæve appellen til domstolene om større generøsitet med hensyn til at lade egentlig retsvildfarelse bevirke frifindelse og det metodiske udgangspunkt for bestemmelsen af grænsen mellem egentlig og uegentlig retsvildfarelse.

L. Nordskov Nielsen.

Erik Christensen: Unge lovovertrædere. En undersøgelse af de kriminallretlige reaktioner overfor unge lovovertrædere i Århus 1954—55. Acta Jutlandica XXIX. Supplementum. Samfundsvidenskabelig serie 8, Århus og København 1957. 123 sider.

Undersøgelsen er inddelt i to afsnit. I det første gives der en oversigt over reaktionerne i de i 1954—55 ved Århus købstads politikreds journaliserede sager, hvor personer har været sigtet for en af statsadvokaten påtalt lovovertrædelse og inden det fyldte 21. år ved tiltalefrafald eller dom er fundet skyldig i det påsigtede forhold. Til gennemgangen er der, som forfatteren siger, knyttet „en forsigtig vurdering af anklagemyndighedens og domstolenes sanktionsvalg i disse sager“.

Andet afsnit besvarer en række spørgsmål, stillet af straffelovskommissionen. Det drejer sig særlig om det ønskelige i en forøget anvendelse af betinget dom (og dom til forsorg). I tilknytning hertil meddeles visse oplysninger om tilbagefald på grundlag af en (endnu utrykt) undersøgelse foretaget på Kriminologisk institut ved Århus universitet.

Materialet består af 312 mandlige og 23 kvindelige lovovertrædere. De sidste behandles summarisk i et afsluttende kapitel. De 312 mandlige lovovertrædere falder i to grupper. For 192 mænd blev sagen afgjort ved tiltalefrafald i medfør af strfl.s § 30 og forsorgslovens § 150 eller i medfør af rpl.s § 723. I 120 tilfælde rejstes der tiltale: 16 af de unge mænd blev idømt hæftestraf, 88 fængselsstraffe, heraf 62 betingede og 26 ubetingede; ungdomsfængsel blev idømt i 13 tilfælde, og foranstaltninger efter strfl.s § 70 i 3 tilfælde. I kapitlerne 2 til 6 drøftes spørgsmålene om tiltalerejsning mod unge under 18 år, anvendelsen af ubetinget frihedsstraf, af betinget fængselsstraf, af ungdomsfængsel og af § 70-foranstaltninger.

Behandlingen af stoffet i første afsnit har sin store værdi ved en fyldig dokumentation af forfatterens forskellige synspunkter på basis af en ganske detailleret gennemgang af nogle af de tilfælde, som under-

søgelsen omfatter. Efter hvert tilfælde diskuteres de forskellige reaktionsmuligheder, og dette giver forfatteren anledning til at anføre visse kritiske synspunkter overfor anklagemyndighedens og domstolenes praksis.

I spørgsmålet vedrørende forhøjelse af den kriminelle lavalder til det 18. år slutter forfatteren sig til Haarløv, der stiller sig afvisende, idet han yderligere som argumentation anfører, at en forhøjelse af den kriminelle lavalder ville udelukke anvendelsen af straffeprocessuelle tvangsmidler, anholdelse, fængsling m. v., som udfra et kriminalpolitisk synspunkt og udfra et mere specielt pædagogisk synspunkt kan være af en vis betydning. Ifølge forfatteren har man i Århus været meget tilbageholdende med anvendelse af personundersøgelser i h. t. strfl.s § 56, stk. 2, i tilfælde, hvor der kan blive tale om at anvende betinget dom, bl. a. fordi man fra dommersædet har givet udtryk for, at man ikke tillagde disse undersøgelser nogen større betydning for rettens afgørelse. Forfatteren går dog ind for en større anvendelse af disse undersøgelser, navnlig af hensyn til den efterfølgende forsorgsvirksomhed. Endelig understreges værdien af, at der nu til ungdomsfængslerne er blevet knyttet et fast psykiatrisk tilsyn.

Afhandlingens andet afsnit er som tidligere nævnt en besvarelse af spørgsmål, stillet af straffelovskommissionen til brug for kommissionens drøftelser vedrørende de strafferetlige foranstaltninger overfor unge lovovertrædere. Det drejer sig især om følgende problemer:

1) Forekomsten af særlig grove gerningstyper og af forbrydelser, som er af stigende praktisk betydning eller på anden måde frembyder et særligt problem.

2) Det foreliggende behov og de foreliggende muligheder for øget anvendelse af tilsyn på særlige vilkår efter pålæg i forbindelse med betinget dom.

3) Anvendelsesområdet for ubetingede fængselsstraffe af kortere eller længere varighed overfor personer i aldersgruppen 15—17 og 18—20 år.

4) Anvendelsesområdet for dom til ungdomsfængsel, herunder spørgsmålet om en eventuel øget anvendelse af denne foranstaltning overfor personer under 18 år og overfor personer i 18—20 års alderen, som nu modtager tiltalefrafald under vilkår af fortsat børneforsorg.

Grundlaget for besvarelsen af disse spørgsmål er foruden det tidligere nævnte materiale drøftelser med kriminalpolitiets personale og forhandlinger med Dansk Forsorgsselskabs Århus-afdeling.

Særlig grove gerningstyper er i Århus i undersøgelsesperiodens to år kun sjældent forekommet; talmæssigt er de uden betydning. Blandt samtlige mænd, der i årene fra straffelovens ikrafttræden til udgangen af 1952 ved Århus kriminalret under en af statsadvokaten påtalt sag blev straffet for overtrædelse af straffeloven, og som ikke tidligere var blevet dømt for sådanne overtrædelser, og blandt domfældte mænd født i Århus, men dømt ved andre retter, var der 221 mænd dømt for

overtrædelse af strfl.s kap. 25, eller strfl.s § 119, stk. 1, eller overtrædelse af svangerskabsloven. Den kriminalitet, der her er tale om, er dog gennemgående godartet. Af de 221 personer er kun 4 dømt for forsæligt drab, og 107 for vold mod sagesløs person. Voldsforbryderne er gennemgående noget ældre end andre kriminelle, således som det også fremgår af den officielle kriminalstatistik. Af de 221 nævnte begyndere var der 42, der på domtidspunktet ikke var fyldt 21 år, hvilket svarer til 19 %. Det tilsvarende tal var for berigelsesforbrydere ca. 30 %, og specielt for tyve 39 %. Domstolene har ikke i noget af de 107 tilfælde, hvor der er begået vold mod sagesløs person, idømt ubetinget frihedsstraf af længere varighed end 1 år, og kun i 3 tilfælde er der anvendt fængselsstraffe af 6 mdr.s varighed eller mere. Det er med andre ord ret lempelige reaktioner, der anvendes overfor voldsforbrydere. Forfatteren nærer da heller ikke nogen særlig tro til, at en skærpelse af straffene vil være noget effektivt generalpræventivt middel i perioder med stigende volds kriminalitet. Han er enig med Hurwitz i, at det mest effektive er en aktivering af det politimæssige arbejde.

Iøvrigt støttes hans betragtninger på den kendsgerning, at voldsforbryderne ikke har nogen særlig stor tilbagefaldsprocent, og at de, hvis de recidiverer, kun undtagelsesvis gør sig skyldig i voldsforbrydelser. Recidivprocenten blandt de nævnte 221 domfældte voldsforbrydere er 16,3, og kun 11 er recidiveret til voldsforbrydelse. Disse kendsgerninger støtter altså ikke krav om en generel skærpelse af reaktionerne overfor voldsforbrydere.

Noget anderledes forholder det sig dog med de unge lovovertrædere. Her er recidivet væsentlig højere, 42 af voldsforbryderne var under 21 år, af disse er 19 recidiveret. I den gruppe af unge, der er dømt for overfald, 28 ialt, som var under 21 år på domtidspunktet, forekommer der 17 recidiv, men kun 3 af disse 17 recidivister er senere straffet for overtrædelse af § 244, stk. 4. Spørgsmålet er ifølge forfatteren, om de reaktioner, der traditionelt kommer til anvendelse overfor volds kriminaliteten i almindelighed (og som efter det foreliggende synes hensigtsmæssige, når det drejer sig om ældre begyndere), burde gives et andet indhold, når det drejer sig om unge. Dette er en betragtningssmåde, som kan anlægges ved en lang række andre lovovertrædelser, begået af unge lovovertrædere; men der er dog vist grund til at anføre, at det er en almindelig iagttaget kendsgerning, at recidivet stiger med aftagende alder. At forholdene skulle være væsentlig anderledes ved volds kriminaliteten, er ikke dokumenteret.

Forfatteren betragter imidlertid volds kriminalitet hos unge som et „endog meget alvorligt faresignal“ og sætter dette i forbindelse med det hos voldsforbrydere ofte forekommende spiritusmisbrug; 11 unge dømt for volds kriminalitet var alle spirituspåvirkede på gerningstidspunktet. Dette taler for, at unge, der sigtes for volds kriminalitet, underkastes en meget omhyggelig undersøgelse, ikke nødvendigvis af psykiater eller læge, men i hvert fald af en trænet socialrådgiver,

således at de tilpasningsvanskeligheder, som både voldskriminaliteten og spiritusmisbruget er udtryk for, søges behandlet rationelt. Denne betragtning kan tiltrædes med ønske om, at den også må gøres gældende overfor andre typer af unge lovovertrædere.

På lignende måde gennemgås forekomsten af brugstyverier ved aktuel og tidligere kriminalitet hos de 120 unge, der nu er tiltalt for et af statsadvokaten påtalt forhold. Det viser sig, at 36, eller ca. $\frac{1}{3}$ blandt disse unge, tidligere er fundet skyldige i overtrædelse af strfls § 293, stk. 1, hvilket understreger betydningen af, at man viser større interesse for denne forbrydelseskategori end dens processuelle placering (som politisag) betinger. Det samlede antal af automobiltyverier er dog i Århus relativt ringe. Det er ikke uden interesse at se, at tallene af kriminalpolitiets folk for året 1956 blev anslået til at ligge mellem 100 og 1000, mens det virkelige tal, hvis ringe størrelse også havde overrasket forfatteren, var 78 automobiltyverier. Tallene er i hvert fald ikke så alarmerende som i Sverige.

Der var almindelig enighed blandt politifolkene om, at reaktionen overfor brugstyverier er for lemfældig, men ingen havde større tiltro til, at legemsstraffe ville vise sig virksomme. Politifolkene syntes at nære visse forhåbninger om, at de engelske Detention Centers og den kortvarige frihedsstraf under meget skrap disciplin, the short sharp shock, kunne vise sig ganske effektive; men forfatteren finder ikke metoden anbefalelsesværdig. Han konkluderer, at der ikke for tiden synes at være anledning til nogen generel skærpelse af reaktionerne overfor samtlige hidtil ustraffede brugstyre. Derimod er det hensigtsmæssigt, at der i alle tilfælde, hvor de sigtede er under 21 år, foretages en grundig personundersøgelse, således at et intensivt forsorgsarbejde, hvor det er påkrævet, kan iværksættes. For de ældre ligger forholdene anderledes.

Bandekriminaliteten er heller ikke uden betydning i det foreliggende materiale. Efter den definition på bandekriminalitet, som er angivet i den svenske undersøgelse Ligabrottsligheten (sammenslutninger i kriminelt øjemed af 3 eller flere personer, der i fællesskab har begået mindst 3 forbrydelser), har 18 af de 79 unge, som har fået betinget fængselsstraf på mindst 4 mdr., ubetinget fængselsstraf, herunder ungdomsfængsel, eller foranstaltninger i medfør af § 70, deltaget i sådan kriminell aktivitet, fordelt på 7 bander. Der har ikke været tale om fast sammentømrede kriminelle organisationer, men snarere om mere tilfældig sammenløben om en fastere kerne. Varetægtsfængslingen er i sådanne sager af særlig betydning, idet det i adskillige tilfælde har vist sig, at aktiviteten fortsættes, selv om der verserer sager på flere af dens medlemmer. I denne forbindelse anføres det, at Landsnævnet for børneforsorg har anført den omstændighed, at varetægtsfængsel har været anvendt, til støtte for tiltalefrafald, hvis berettigelse efter den begåede kriminalitets grovhed og omfang iøvrigt kunne forekomme tvivlsom.

I det følgende kapitel drøftes behovet for muligheden af øget anvendelse af tilsyn (og dom til forsorg). Forfatteren konkluderer således: man kan „ikke afvise, at der også hos de unge, hvor tilsynsprocenten ved betinget dom allerede nu er ganske betydelig, kan påvises et behov for øget anvendelse af tilsyn i forbindelse med betinget dom (eller dom til forsorg)“, men han tilføjer, at de praktiske muligheder for at tilfredsstille dette behov kun er små, fordi Forsorgsselskabets Århusafdeling ikke ville være i stand til at overkomme arbejdet.

Særlige bestemmelser med hensyn til uddannelse og arbejde, opholdssted, samkvem med bestemte personer eller anvendelse af fritiden, burde man antagelig mere generelt overlade til tilsynets administration. Der er næppe grund til at frygte, at tilsynet skulle misbruge en sådan bemyndigelse — snarere tværtimod. Vilkår om at tage ophold i et dertil egnet hjem eller institution giver forfatteren anledning til at fremsætte en advarende bemærkning: domstolene bør ikke lade sig friste til at anvende et sådant vilkår som en indrømmelse til generalpræventive hensyn i tilfælde, hvor det ikke tjener noget specialpræventivt formål. Iøvrigt er der næppe noget særligt behov for anvendelse af sådanne vilkår, når det drejer sig om unge under 18 år. Derimod forekommer der blandt de 18—20 årige tilfælde, hvor en arbejdsmæssig træning ikke tilfredsstillende kan gives under det gældende system.

Forsorgsdommens mulighed for en rationel alkoholistbehandling fremhæves; men vilkår om en sådan behandling bør ikke optages i en betinget dom, uden at spørgsmålet om sigtedes egnethed i forvejen har været genstand for lægelig, men ikke nødvendigvis psykiatrisk, undersøgelse. Der er næppe større behov for anvendelsen af vilkår om at underkaste sig tilsynsbestemmelser om indskrænkninger i rådigheden over indtægter, eller om opfyldelse af de økonomiske forpligtelser, der påhviler klienten. Derimod finder forfatteren det rimeligt, at man i en forsorgsdom undertiden optager det vilkår, at erstatningsbetaling skal finde sted; det kan i adskillige tilfælde have en udmærket pædagogisk virkning; men det understreges, med rette, at man i sådanne tilfælde ved betalingspligtens gennemførelse må gå frem med fornøden varsomhed.

Endelig drøftes indikationerne for valget mellem betinget dom og forsorgsdom. Forfatteren indvender, at vilkår om tilsyn kombineret med pålæg om psykiatrisk behandling, der efter kommissionsflertallets forslag kun kan anvendes i forbindelse med forsorgsdom, (mens der i betinget dom med straffastsættelse kun kan anvendes tilsyn og mindre indgribende foranstaltninger), vil kunne medføre, at ubetinget dom anvendes. I en hel del tilfælde taler vægtige generalpræventive hensyn for en straffastsættelse og individuelle hensyn for, at strafafsoningen undgås samtidig med, at mere indgribende forsorgsforanstaltninger sættes i værk.

Anvendelsen af ungdomsfængsel finder forfatteren stort set tilfredsstillende. Når tiltalefrafald udfra specialpræventive hensyn anvendes

i vid udstrækning, må konsekvensen imidlertid være, at der ved recidiv reageres med passende styrke, og den omstændighed, at den unge ikke er fyldt 18 år, bør ikke være til hinder for anvendelse af ungdomsfængsel. Behovet for specielle afdelinger for sinker og psykopatisk prægede unge med svære tilpasningsvanskeligheder understreges stærkt.

Lektor Erik Christensens afhandling er et solidt arbejde om behandlingen af unge lovovertrædere. Den får sin særlige værdi ved, at den i så stor udstrækning er baseret på en systematisk behandling af erfaringer fra den kriminalpolitiske praksis.

Karl O. Christiansen.

Th. Thorsteinsson: Fra fremmede retssale. Femte samling. Ejnar Munksgaard. København 1957. 228 s. 18,75 kr.

Femte samling er lige så fængslende lektüre som sine fire forgængere, nyt og gammelt stof mellem hinanden i en blanding, som giver det rette historiske perspektiv.

Den snart hundrede år gamle kriminalgåde om Constance Kent, som efter fem års tavshed tilstod drabet på sin lillebror og blev dømt herfor, skønt hun efter alt at dømme umuligt kunne have begået det, er påny blevet aktuel gennem en ny og overraskende teori, fremsat af en kvindelig forfatter, som synes at bringe klarhed over sagens hidtil dunkle enkeltheder. At man skal være varsom med at dømme på grundlag af tilståelser, viser også gennemgangen af Evans-Christie sagerne, som endnu haves i frisk erindring, hvor såvel Evans som massemorderen Christie tilstod at have dræbt fru Evans, Christie dog først efter at Evans var dømt og henrettet, bl. a. på Christies vidneudsagn.

Beretningen om mau mau-processen i Kenya i 1952 er forstemmende lektüre, en sag der vil blive stående som et memento over det vaklende koloniregime.

Forfatterens tidligere fyldige omtale af Dreyfus affæren er suppleret på grundlag af et nyudkommet, engelsk værk om sagens historisk-politiske baggrund.

To kætterisager afslutter samlingen. Jeanne d'Arc blev brændt på bålet for 500 år siden efter en inkvisitorisk proces, som fremstilles uhyggeligt levende for læseren gennem uddrag af de samtidige, velbevarede og omhyggelige protokollater. I 1954 blev Amerikas førende atomfysiker, Robert Oppenheimer, en verdensfjern og redelig forsker, offer for den antikommunistiske heksejagt og formentes af Atomenergikommissionen adgang til alle fortrolige oplysninger. Efter de seneste bulletiner fra U.S.A. tyder meget på, at han — ligesom jomfruen af Orleans — vil få fuld oprejsning.

Jon Johnsen.

Jens Jersild: Barnet og det homoseksuelle problem. København 1957.
Anmeldt af statsadvokat *Erik Bech.*

Politiinspektør Jersild, der er chef for Københavns Sædeligheds-politi, og som i sine tidligere bøger: „Den mandlige prostitution — årsager, omfang og følger“ (1953) og „Boy prostitution“ (1956) har beskæftiget sig med homoseksualitet og herunder dens kriminelle aspekter, har i „Barnet og det homoseksuelle problem“ skrevet om homoseksualiteten med henblik på, at skole og hjem kan vejlede de unge og bidrage til, at deres seksuelle udvikling forløber ad naturlige baner.

Skoledirektør Olaf Petersen, København, fremhæver i et forord til bogen, at homoseksualiteten hidtil ikke eller dog kun ganske flygtigt har været berørt under skolernes sexualundervisning, og betragter bogen som en værdifuld hjælp for lærere og forældre til at forhindre, at homoseksualiteten breder sig.

Forfatteren gør indledningsvis rede for omfanget af det homoseksuelle problem. Han anslår antallet af personer her i landet — mænd og kvinder —, der er homoseksuelle, eller hvis indstilling er fortrinsvis homoseksuel, til over 100.000. Et forsøg på at anslå antallet af homoseksuelle må i sig selv være behæftet med en vis usikkerhed, som ikke bliver mindre ved anvendelse af et begreb som en fortrinsvis homoseksuel indstilling. Iøvrigt beskæftiger bogen sig kun ganske perifert med den kvindelige homoseksualitet, hvis problemer synes mindre væsentlige i forhold til den mandlige homoseksualitet, som bl. a. giver sig udslag i, at drenge fra 8-års alderen og unge mennesker efterstræbes og forføres af en vis gruppe ældre homoseksuelle, som i deres forsøg på at komme i kontakt med drengene og de unge f. eks. søger ind som ungdomsledere.

Som årsager til homoseksualitet eller med forfatterens ord egen-skaber, der kan føre til homoseksualitet, nævnes invaliditet, fedme, kvindagtigt ydre og manglende kontaktevner overfor personer af det andet køn. Det synes, som om forfatteren herved har gjort noget overfladisk op med spørgsmålet om homoseksualitetens ætiologi.

De mandspersoner, som har haft forhold til drenge og/eller unge mennesker, betegnes af forfatteren som klienter, og ved en undersøgelse af 150 af disses forhold er efter deres forklaringer et ret betydeligt antal af dem som drenge forført af personer af samme køn. Det er derfor forfatterens opfattelse, at en ikke uvæsentlig del af den mandlige homoseksualitet skyldes homoseksuelles forførelse og misbrug af mindreårige.

Imidlertid er efter forfatterens opfattelse homoseksuelle forførelser af drenge og unge — før og under puberteten — ikke blot en vigtig årsag til homoseksuel indstilling hos dem, men også til den ret betydelige prostitution blandt drenge og unge.

Forfatteren har undersøgt 300 prostituerede unges forhold. Han fandt blandt disse, hvis intellektuelle forhold ikke adskilte sig fra

gennemsnitsbefolkningens, kun godt 2 % homoseksuelle, ca. 13 % bisexuelle, mens resten var heteroseksuelle. Ca. halvdelen af de 300 prostituerede havde været forført, før de var 15 år. Der synes altså inden for denne gruppe kun i ringe omfang at være tale om, at forførelsen har ført til homoseksualitet, og ifølge Kinsey, som forfatteren citerer, har igrøvrigt ca. halvdelen af den voksne, amerikanske, mandlige befolkning haft een eller flere homoseksuelle oplevelser.

Den mandlige prostitution fører efter forfatteren meget hurtigt til alvorlig asocialitet — den er vel i sig selv udtryk herfor —, og ved en efterundersøgelse af de prostituerede har det vist sig, at over 60 % er blevet straffet med fængselsstraffe for navnlig alvorlig berigelses-kriminalitet. Det synes i det væsentlige at være forfatterens standpunkt, at det er prostitutionen, der er den direkte årsag til kriminaliteten, og han synes ikke tilstrækkeligt at være opmærksom på, at der vel er grund til at formode, at prostitution og kriminalitet er symptomer på fælles bagvedliggende årsager vedrørende personlighed og/eller omverden.

Forfatteren har som kontrolmateriale til sin gruppe af 300 prostituerede drenge opstillet en gruppe på 442 bude, arbejdsdrenge, lærlinge og andre i tilsvarende beskæftigelse eller uden beskæftigelse, som alle i 1949 havde fået færdselsbøder. 5 år senere var kun 15 % straffet med fængsel. Formålet med denne kontrolgruppe ses ikke.

I bogens sidste afsnit beskæftiger forfatteren sig med mulighederne for forebyggelse af homoseksualitet. Han anser det for muligt gennem tidlig sexualundervisning. Hjemmet, skolen og kirken må medvirke til, at børnene kommer til at tænke, tale og handle heteroseksuelt, og et kammeratligt og åbent samvær mellem de to køn — der bør til en vis grad godkendes en heteroseksuelt præget optræden — anses for at være af overordentlig stor samfundsmæssig betydning.

Forfatteren ser med den største skepsis på muligheden for helbredelse af homoseksualitet. Den homoseksuelle indstilling kan i realiteten ikke ændres, og han påpeger, at modviljen mod ændring af driftsretning er ganske almindelig for de homoseksuelle.

Bogen konkluderer i, at samfundet nødvendigvis må anerkende fuldtud, at den homoseksuelle har ret til en tilværelse under de former, som passer den pågældende bedst indenfor lovens rammer, men det er altid en ulykke at være blevet homoseksuel. Ingen bør komme i ulykke på grund af manglende oplysning om eller hjælp med hensyn til de seksuelle spørgsmål, og det væsentligste og vigtigste er uden at drive skrækpropaganda at retlede og vejlede børnene og søge at bibringe dem en heteroseksuel indstilling uden ængstelse for det andet køn.

Bogen er præget af forfatterens store interesse for og indgående beskæftigelse med det homoseksuelle problem. Det er dog vanskeligt at frigøre sig for det indtryk, at mange af bogens oplysninger og vurderinger hviler alene på udsagn fra de implicerede personer.

I bogen er optaget en redegørelse af politidirektør Eivind Larsen, udarbejdet i begyndelsen af 1930-erne, da han som politiadvokat i København havde at gøre med en række sager om homosexuelles forførelse og misbrug af drenge og unge. Redegørelsen er præget af psykologisk indsigt i og forståelse af, hvad der rører sig i de unges sind.

Erik Bech.

Franz Marcus: Das Strafrecht Dänemarks; i Das ausländische Strafrecht der Gegenwart, herausgegeben von Edmund Mezger, Adolf Schönke & Hans-Heinrich Jescheck, bd. I. Duncker & Humblot, Berlin, 1956.

Den opgave, dr. Marcus har påtaget sig: indenfor et meget begrænset sidetal at give en oversigtsmæssig fremstilling af dansk kriminalret, er særdeles vanskelig, men forfatteren må siges at have løst opgaven på tilfredsstillende måde.

I et indledningsafsnit gives en kort og udmærket gennemgang af dansk kriminalrets historie og en orientering vedrørende lovsamlinger, domssamlinger og litteratur (s. 73—84). Derefter fremstilles indholdet af straffeloven af 1930 med senere ændringer (s. 84—192). I tilknytning hertil refereres visse vigtigere bestemmelser indenfor specialstrafferetten (s. 192—204). Endelig gennemgås de administrative bestemmelser vedrørende fuldbyrdelse af de kriminalretlige reaktioner.

Fremstillingen er velskrevet, og man må beundre, hvor grundigt det er lykkedes dr. Marcus at leve sig ind i det danske kriminalretlige system. Denne indlevelse viser sig ikke blot ved fremstillingens rigtighed i enkeltheder, men også gennem dens oplysninger om praksis og retslitteratur.

Hovedinteressen samler sig naturligvis om afsnittet vedrørende borgerlig straffelov. Afsnittet er systematiseret efter straffeloven og har for så vidt en lovkommentars karakter. Denne fremstillingsform har naturligvis den fordel, at den giver en orientering i det lovtekniske system, — men iøvrigt må man vistnok sætte spørgsmålstegn ved hensigtsmæssigheden af den anvendte systematik. Når fremstillingen skal være kortfattet og samtidig omfatte en fuldstændig gengivelse af hver eneste paragraf i straffeloven, bliver der for lidt plads til kommentarer og for ringe mulighed for at sondre mellem væsentligt og uvæsentligt. Hertil kommer, at „kommentarformen“ jo under alle omstændigheder vanskeligt kan give et klart helhedsbillede af det fremstillede regelsystem. Fremstillingen af straffelovens almindelige del ville nok have vundet i kvalitet, hvis forfatteren havde givet en systematisk fremstilling af de grundlæggende straffe betingelser (og herunder ofret lidt plads til forsætslæren, der er helt forbigået). Afsnittet om de kriminalretlige sanktioner savner statistiske oplysninger til belysning af foranstaltningernes praktiske betydning og virker undertiden lidt urealistisk; således gennemgås reglerne om afholds-

pålæg og drankeranstalt omhyggeligt, medens betinget dom med vilkår om ambulansbehandling, der jo i høj grad har medvirket til at gøre afholdspålæg næsten praktisk betydningsløse, ikke nævnes.

Samtidig må det godskrives forfatteren, at han ved meget omhyggelige henvisninger mellem bestemmelserne i høj grad har afbødet manglerne ved den anvendte systematik.

Retspolitiske betragtninger falder formentlig udenfor fremstillingens sigte, og forfatteren har da også stort set afholdt sig fra vurderende kommentarer; en undtagelse er bemærkningerne vedrørende straffelovens § 1, hvorefter straf kan idømmes med hjemmel i en fuldstændig lovsanalogi. Forfatteren finder denne bestemmelse betænkelig — og betænkeligheden omfatter tilsyneladende også den foreliggende domspraksis vedrørende straf efter en analogisk anvendelse af straffebestemmelser.

Udviklingslinien i dansk strafferet vedrørende dette spørgsmål har — i store træk — været følgende: Inden straffeloven af 1866 anerkendtes (fuldstændig og partiel) analogi som straffegrundlag. 1866-loven krævede fuldstændig analogi forsåvidt angik straffelovens bestemmelser, og straffeloven af 1930 udvidede dette krav til også at gælde særlovgivningens straffebestemmelser.

Når man besluttede sig til også i 1930-loven at opretholde adgangen til at straffe med hjemmel i analogi, skyldtes det ikke alene de reale grunde, som forfatteren berører (s. 85), men også den omstændighed, at man mente at kunne hævde, at 1866-lovens regel aldrig var blevet misbrugt i retspraksis. Heller ingen af de efter 1930-lovens ikrafttræden afsagte analogidomme synes at kunne give anledning til alvorlige betænkeligheder (forfatteren nævner bl. a. dommen i U. f. R. 1940, s. 156, der straffede krænkelse af telefonhjemmelighed efter en analogi af reglerne om krænkelse af brevhemmelighed, jfr. straffelovens § 263, — men fremhæver ikke klart, at dommen må anses for konkret begrundet).

Ved vurderingen af den i § 1 hjemlede ordning bør man efter min mening tillægge følgende to forhold nogen vægt: 1) § 1 gælder også på særlovgivningens område, hvor der må påregnes et vist behov for at kunne straffe med hjemmel i analogi, og hvor muligheden herfor kan tænkes i nogen grad at hindre udformning af for udflydende og omfattende gerningsindhold, 2) det må antages, at § 1 har betydning ikke alene for analogispørgsmålet, men også for fortolkningsspørgsmålet, — således at den betyder en begrænsning i adgangen til udvidende fortolkning; en fortolkning, der går udover ordenes mening efter almindelig sprogbrug, men holder sig indenfor den formelle „ordgrænse“, må anses for bundet til samme betingelser vedrørende fuldstændighed som en analogi.

Det forekommer vel lidt overraskende, at dr. Marcus i denne fremstilling specielt har gjort analogiproblemet til genstand for kriminalpolitiske betragtninger. Problemet er ikke centralt i den aktuelle kri-

minalpolitiske debat her i landet; de — meget værdifulde — retssikkerhedssynspunkter, som ligger til grund for forfatterens bemærkninger, bør nok snarere engageres i problemerne vedrørende „straffetlig inflation“ og anvendelse af standard-formulerede gerningsindhold, — problemer, som navnlig er vigtige på særlovgivningens område, og herunder særlig på områder, hvor straffebestemmelser ikke kan støtte sig til nogen almindelig retsopfattelse i samfundet.

L. Nordskov Nielsen.

Strafgesetzbuch (Leipziger Kommentar). Achte, neu bearbeitete Auflage. Erster Band. Herausgegeben von *Heinrich Jagusch* und *Edmund Mezger* gemeinschaftlich mit *August Schaefer* und *Wolfhart Werner*. Walter de Gruyter & Co., Berlin, 1957. 796 s. DM 76,—.

Kohlrausch-Lange: Strafgesetzbuch. 41. Auflage, völlig neubearbeitet von *Richard Lange*. Walter de Gruyter & Co., Berlin, 1956. 715 s. DM 34,—.

Den foregående udgave af Leipziger-kommentaren til den tyske straffelov blev anmeldt af dr. *Franz Marcus* i NTFK 1954 p. 372—75. Allerede efter tre års forløb foreligger nu 1. bind i en ny udgave, udsendt i tre hefter. Det omfatter ligesom sidst lovens §§ 1—252, d.v.s. den almindelige del og de første otte, mindre interessante afsnit af den specielle del. Værket er voxet med et halvt hundrede sider. Professor *Nagler*, som døde i 1951, havde en betydelig andel i den foregående udgave. Nu står hans medarbejdere forbundsdommer *Jagusch* og professor *Mezger* som hovedudgivere, men i indledningen har man i tilknytning til *Mezgers* omtale af de strafferetlige grundbegreber „handling“, „retstridighed“ og „skyld“ bevaret et par afsnit af *Nagler* om forårsagelse og om undladelsesforbrydelser. Kommentaren er for første binds vedkommende næsten helt igennem skrevet af *Jagusch* og *Mezger*; på hver side angives hvem der er forfatter til vedkommende afsnit. Bogen er ikke let læst; siderne er store og tæt pakkede med teori, fortolkningsbidrag og henvisninger til litteratur og retspraxis. Der er næppe nogen anden tysk fremstilling af strafferetten der rummer en tilsvarende stofmængde.

Leipziger-kommentaren er udgivet af Walter de Gruyters forlag i serien „Grosskommentare der Praxis“. I samme forlags „Sammlung Guttentag“ udgives en anden af de gamle og prøvede håndbøger, *Kohlrausch-Lange*, som i 1956 er udsendt i 41. udgave ved professor *Richard Lange*. For de fleste jurister i de nordiske lande som ønsker orientering om tysk ret vil denne mere kortfattede kommentar sikkert være den bedste opslagsbog. Man får hele den nugældende tekst til Strafgesetzbuch; desuden Jugendgerichtsgesetz og en række uddrag af særlove af strafferetlig interesse. Kommentaren er ikke udelukkende praktisk anlagt, men behandler også i rimeligt omfang teoretiske

spørgsmål. Som begrundelse for at lægge øget vægt på denne side af stoffet henviser udgiveren i forordet til „die begrüssenswerte Aufgeschlossenheit, die die neue Strafrechtspraxis unter der Führung des Bundesgerichtshofes für die theoretischen Grundlagen der Rechtsanwendung zeigt“.

Knud Waaben.

Wilhelm Sauer: Allgemeine Strafrechtslehre. Eine lehrbuchsmässige Darstellung. 3. Auflage, Walter de Gruyter & Co., Berlin, 1955. 290 s. DM 24,50.

„Allgemeine Strafrechtslehre“ er 3. udgave af den bog som tidligere hed „Grundlagen des Strafrechts“. Fremstillingen er „übergesetzlich“, d.v.s. tilsigter principielt at behandle strafferettens grundbegreber uafhængigt af gældende regler. Forf. har også i tidligere skrifter beskæftiget sig med systematiske og metodiske spørgsmål; han mener at være nået til væsentlig bedre begreber end andre forfattere, fx ved at stille begrebet „Strafwürdigkeit“ i spidsen for hele forbrydelseslæren (p. 4 og 19). Det skal ikke her drøftes i hvilken grad det er lykkedes forf. at gøre systemet „enkelt og gennemsigtigt“. Visse af systemets bestanddele er lige så uigennemskuelige som de hele tiden har været i tysk strafferet. Men det skal understreges at der er udtalelser som rummer en værdifuld opposition mod abstraktion og deduktiv metode, se navnlig p. 3—6: begreberne bør formuleres efter en „funktionel metode“; teorier og love har den opgave at muliggøre en retfærdig og hensigtsmæssig bedømmelse af enkelttilfælde; stridighederne om den finale handlingslære kunne have været undgået hvis teoretikerne havde haft en mere praktisk indstilling og set på hvilke konkrete retsspørgsmål der er tale om; generelle formler må ikke foregive at give logisk rigtige løsninger på tvivlsomme spørgsmål som ligger udenfor dem teorien og lovgiveren typisk har for øje; strafferettens almindelige del må træde noget tilbage i forhold til den specielle del i hvilken de konkrete afgørelser har deres udgangspunkt. Denne indstilling præger også — skønt næppe i tilstrækkelig grad — forf.s behandling af forskellige emner indenfor strafferettens almindelige del. Det er ikke sædvanligt i tysk teori at finde udtalelser som denne om uagtsomhed: „Der „buntschillernde“ Begriff der Fahrlässigkeit ist abhängig von den nur konkret voll erfassbaren, alle Normen und Typen durchbrechenden beiden Objekten der Gesamtbeurteilung, der Eigenart der Täterpersönlichkeit und der individuellen Sachlage. Hier sind überall „konkrete Gestaltungsnormen“ aufzustellen und immer neu zu bilden“ (p. 187).

Forf. lægger vægt på at karakterisere den egentlige strafferetsvidenskab i dens forhold til kriminologiske og socialetiske synspunkter. I sin almindelige omtale af forbrydelsesbegrebet inddrager han (p. 37—51) en på de tidligere udgivne værker „Kriminalsoziologie“ (1932—33) og „Kriminologie“ (1950) baseret oversigt over gernings- og ger-

ningsmandstyper. Forf. går betænkeligt skematisk til værks, men det er dog sikkert i Tyskland ikke uden betydning at et teoretisk strafferetligt arbejde overhovedet indlader sig på at belyse sammenhængen med kriminologiske synspunkter.

Knud Waaben.

Sheldon & Eleanor Glueck: Physique and Delinquency N.Y. 1956. 339 s.

„Physique and Delinquency“ er ikke noget helt selvstændigt arbejde, men en udbygning af et afsnit i forfatterparrets tidligere udkomne „Unraveling Juvenile Delinquency“ fra 1950. Man må derfor erindre sig, at en del af den kritik, der i sin tid rettedes mod det tidligere værk også rammer den nye bog. Herom skal blot henvises til Hurwitz's anmeldelse i N.T.f.K. 1951 side 186 ff og Nils Christies sammenfatning af kritikken i samme tidsskrift 1952 side 366 ff.

Materialet består af 500 kriminelle drenge udvalgt fra ungdomsanstalter i Massachusetts og en „matched“ kontrolgruppe, bestående af 500 ikke-kriminelle af tilsvarende alder, intelligens, afstamning og bosted i Stor-Boston. På grundlag af psykologiske, sociologiske og andre undersøgelser, herunder somatotypologiske, fandt Glueckerne i „Unraveling“ frem til en række faktorer, der viste sig at have sammenhæng med kriminalitet.

Den foreliggende undersøgelse — såvel som det tilsvarende afsnit i „Unraveling Juvenile Delinquency“ — hviler på W. H. Sheldons legemstypelære. Sheldon, der er påvirket af Kretschmer, hvis konstitutionslære (pykniske, leptosome, atletiske og dysplastiske typer) forudsættes bekendt, udmærker sig navnlig ved sine meget omhyggelige, exakte og standardiserede målinger ved hjælp af fotografisk teknik med et indgående studium af 4000 fotografiske registreringer som grundlag. Med betegnelser hentet fra forskellige lag i fosterudviklingen opstiller Sheldon følgende 3 somatotyper: 1. Endomorfe (Kretschmers pyknikere) 2. Mesomorfe (atletiske) og 3. Ektomorfe (leptosome).

Bogen indledes med et fyldigt forord og en almindelig orientering. Et kapitel er helliget mål, plan og metode. I kapitlerne III—VI (ialt ca. 100 sider) behandles detaillert de fysiske og psykiske faktorer, der sættes i relation til kropsbygning og kriminalitet. Kapitel VII indeholder en sammenfattende opgørelse af resultaterne heraf. I kapitlerne VIII og IX (ialt ca. 50 sider) behandles på tilsvarende måde de sociologiske faktorer. Kapitel X handler om kriminogenesens fællesgrundlag, altså navnlig om faktorer, som allerede i „Unraveling“ fandtes at have sammenhæng med kriminalitet. I kapitlerne XI—XIV drages konklusionen af undersøgelserne for hver enkelt af de tre forannævnte kropstyper samt en særlig blandingstype. Bogen slutter med et kapitel om, hvad forfatterne mener, man kan bruge de fremkomne resultater til i det praktiske arbejde, og et om deres hypoteser

m.h.t. kriminalitetens ætiologi. I appendix A—F redegøres bl. a. for statistisk metode og typeinddeling. En del heraf er genoptrykt fra „Unraveling Juvenile Delinquency“.

Af de 400 faktorer og underfaktorer fra „Unraveling“ prøves i det foreliggende arbejde 109 af de mere primære i lyset af den anvendte somatotypologi. De omfatter 67 individuelle og 42 sociokulturelle faktorer.

Det forsøges dels at konstatere, hvilke personligheds- og andre træk der må formodes overvejende at være konstitutionelt betinget, dels at fastslå signifikante sammenhæng mellem kropstype, kriminalitet og de forskellige individuelle og sociale faktorer.

Den konstitutionelle orientering undersøges for samtlige 67 individuelle faktorer. Udgangspunktet er den antagelse, at kropstypen er konstitutionelt (men ikke nødvendigvis arveligt) bestemt. I de tilfælde, hvor man hos de ikke-kriminelle finder signifikant sammenhæng mellem kropstype og et bestemt individuelt træk, drager man — med tvivlsom føje — den konklusion, at dette træk er konstitutionelt betinget eller „orienteret“, som forfatterne foretrækker at udtrykke det, idet de har været nødt til at definere det konstitutionelle overmåde vidt for at få de fundne data til blot nogenlunde at passe med antagelsen. På denne måde får man 24 faktorer, der synes konstitutionelt orienteret, heraf har 3 ingen sammenhæng med kriminalitet, 1 har sammenhæng med en enkelt kropstypes kriminalitet, 10 har sammenhæng med kriminalitet i det hele, men ikke differentielt med de forskellige kropstyper, og endelig har 10 faktorer sammenhæng både med kriminalitet i det hele og i forskellig grad med kropstyperne hver for sig. Det drejer sig om følgende: 1. Manglende frygt for nederlag. 2. Destruktivitet (ikke-driftsmæssig). 3. Mangel på udpræget afhængighed af andre. 4. Destruktivt-sadistiske tendenser. 5. Følelsesmæssig ustabilitet. 6. Modtagelighed for smitte (børnesygdomme etc.). 7. Håndstyrke. 8. Utilstrækkelighed. 9. Sensualitet. 10. Emotionelle konflikter.

9 faktorer, der har differentiell sammenhæng med kropstypernes kriminalitet anses ikke for at være konstitutionelt orienteret. To af disse har ingen sammenhæng med kriminalitet i det hele (høj „performance intelligence“ og fornemmelsen af at „ingen tager sig af en“). De øvrige 7 er: Extrem rastløshed i barndommen. 2. Dermografi. 3. Lav verbal intelligens. 4. Ambivalens overfor autoriteter. 5. God overfladekontakt med andre. 6. Følelse af selv at kunne klare sin tilværelse, og 7. Receptive (orale) tendenser (indebærer en vis passivitet og tendens til at „springe over, hvor gærdet er lavest“).

Det er i hvert fald ikke umiddelbart indlysende, at alle de første 10 (11) faktorer i modsætning til de sidste 7 (9) må være konstitutionelt betinget.

Uafhængigt af spørgsmålet om det konstitutionelle betragter forfatterne dernæst sammenhængen mellem faktorer (109), kropstype og kriminalitet.

Faktorerne fordeler sig således:

	Individuelle	Sociokulturelle	Ialt
Ingen sammenhæng m. kriminalitet	9	3	12
Sammenhæng m. krim., men ikke diff. m. kropstypernes krim.	38	24	62
Sammenhæng både m. krim. i det hele og diff. m. kropstypernes krim.	17	0	17
Ingen sammenhæng m. krim. i det hele, men med visse kropstypers krim.	3	15	18
	67	42	109

Ved en nærmere gennemgang af de enkelte kropstypers kriminalitet fastslås, at de mesomorfe har det største kriminalitetspotential. (60 % mesomorfe blandt de kriminelle drenge, kun 30 % blandt de ikke-kriminelle).

Glueckerne har anvendt en ny statistisk teknik, der er udarbejdet af professor Tukey, Princeton, i et i 1956 endnu utrykt arbejde (The Problem of Multiple Comparison). Anmelderen er ikke tilstrækkeligt sagkyndig på det statistiske område til at kunne vurdere metoden alene på grundlag af redegørelsen i appendix A.

Fordelen ved denne metode angives navnlig at være, at den frembyder mulighed ikke blot for at konstatere signifikant variation med hensyn til de enkelte faktorer mellem de forskellige kropstyper, men også for at vise, hvilken kropstype der navnlig er ansvarlig for variationen. Det må dog være en ulempe, at man ingen erfaringer har med hensyn til dens værdi i andre socialvidenskabelige arbejder. Desuden fremhæves det, at signifikansniveauet er valgt højere i dette arbejde ($P = 0.10$) end i det tilsvarende afsnit i „Unraveling“ ($P = 0.01$). Der er en så nær sammenhæng mellem den i „Unraveling“ anvendte X^2 -teknik og den her anvendte, at en sammenligning af kravene til signifikansniveau må være berettiget.

Forfatterens samlede konklusioner udtrykkes forsigtigt, tildels i hypotetisk form omtrent således: 1. Man kan ikke tale om en enkelt årsag til kriminalitet, men om flere i dynamisk samspil. 2. Der findes ikke en særlig „kriminell personlighed“. 3. Nogle træk, faktorer og situationer virker forskelligt ind på de enkelte kropstyper med hensyn til kriminalitet, andre virker slet ikke eller stort set på samme måde uanset forskel i kropstype. 4. Når der er særligt mange mesomorfe blandt de kriminelle skyldes det formentlig, at de fysisk og psykisk er særligt veludstyrede for en kriminell rolle. 5. Træk, som ikke er typiske for en bestemt kropstype, synes, når de forekommer hos personer med denne kropstype at forøge risikoen for kriminalitet. 6. Personer med forskellig kropstype reagerer forskelligt på (sociale) miljøpåvirkninger.

Glueckerne udtaler selv i forordet, at de er klar over, at de såvel ved indsamlingen af materialet til „Unraveling“ som ved deres an-

vendelse af Rorschach-testning, klinisk vurdering, somatotypisering, sociologiske faktorer og statistisk metode, vil kunne kritiseres af specialister indenfor disse felter. De trøster sig imidlertid med, at resultaterne „make clinical good sense“ og viser indre overensstemmelse, hvilket, såvidt anmelderen kan se, blot er forfatternes måde at give udtryk for, at resultaterne forekommer dem selv plausible.

Hvis man nu ser bort fra alle smålige indvendinger mod form og metode og forsøger at acceptere resultaterne stort set som de foreligger, hvad er der så kommet ud af denne undersøgelse?

Der er utvivlsomt fundet signifikante sammenhæng mellem kropstype, kriminalitet og visse individuelle og sociale faktorer. Det gælder vel ca. en tredjedel af de undersøgte faktorer, der dog dels i betydeligt omfang er interkorrelerede, dels i nogen grad må betegnes som subsidiære i forhold til mere generelt virkende kriminogene faktorer.

Det er ikke lykkedes Glueckerne at påvise et overvejende konstitutionelt grundlag for de faktorer, der indvirker forskelligt på de forskellige kropstypers kriminalitet.

Forfatterne synes at have bekræftet den hypotese, at store, stærke, aktive, udadvendte drenge fra et relativt disorganiseret bymiljø i U.S.A. løber større risiko for at blive lovovertrædere end svage, splejsede, sensitive, indadvendte drenge fra tilsvarende miljø.

Aktivitetens faktor falder stærkt i øjnene, idet det bl. a. viser sig, at ektomorfe, som udmærker sig ved „extrem rastløshed“ (aktivitet) hyppigere bliver kriminelle end andre ektomorfe (materialet tillader ingen konklusioner vedrørende de endomorfe og blandingstypen). De typisk aktive mesomorfe forøger på den anden side deres større kriminalitetsrisiko yderligere, når de hæmmes i aktivitetsudfoldelse i socialt acceptabel retning, f. eks. ved mangel på adgang til fritidsvirksomhed i eller uden for hjemmet.

Der har stået megen forhåndsblæst om denne bog. Den har været imødeset med spænding og skepsis, det første i erindringen om forfatternes tidligere betydningsfulde indsats i kriminalitetsforskningen, det sidste navnlig på grund af emnets lombrosianske tilsnit. Det må erkendes, at forfatterne ikke har formået at leve op til deres egne traditioner, men man kan på den anden side ikke beskyldte dem for at have genoplivet neolombrosianismen. Den må formodes at være afgået ved døden med E. A. Hooton, hvem det foreliggende arbejde forøvrigt er dediceret.

Preben Wolf.

George Godwin: Crime and Social Action. Watts & Co. London 1956. 277 s. (18 shillings).

Forfatteren, som er barrister og tidligere har udgivet en bog i Notable British Trials Series, har her skrevet en kriminologiens kavalgade i stærkt populariseret form, kriminalvidenskabens udvikling sat i relation til de sidste århundreders humanitære og videnskabelige

fremskridt. Bogens fire afsnit behandler årsagsforskningen, fængselsreformerne, tilregnelighedsbegrebet og polititeknikken. Den nyere tids teorier og videnskabelige landvindinger er uomtalt eller kun periferisk berørt. Som en historisk introduktion til emnet er det en levende og underholdende fremstilling.

Jon Johnsen.

Michael Burn: Mr. Lyward's Answer. Hamish Hamilton Ltd. London 1956. 288 s. (21 shillings).

Forfatteren, som er udenrigskorrespondent ved „Times“, beskriver i denne bog en interessant og meget „uengelsk“ institution, mr. George Lyward's private pension for tilpasningsvanskelige drenge. Mr. Lyward er uddannet som lærer, men startede et behandlingshjem for egen regning i 1930 og har nu gennem de opnåede resultater vundet almindelig anerkendelse for sine utraditionelle arbejdsmetoder. Hjemmet rummer 40, gennemgående velbegavede drenge i alderen 15—20 år, halvdelen privat anbragt og halvdelen anbragt gennem offentlige myndigheder (probation service m. fl.). Foruden lederen er der et personale på 6 lærere, hvoraf de 4 tidligere har været anbragt på hjemmet. Regimet er umådeligt frit, måltider og sengetid er dagens eneste faste holdepunkter, ingen undervisningsplan findes, ingen faste friheder, ingen faste lømmepege, drengene beskæftiger sig med alt, hvad de har lyst til, pligterne fordeles mellem dem efter deres modenhedsgrad, friheder og lømmepege ligeså, og tilsyneladende går drengene aktivt ind i behandlingen. Når en så stor institution kan drives efter så uortodokse og tilsyneladende vilkårlige principper, må dette sikkert alene tilskrives lederens medfødte pædagogiske og psykologiske sans, hans stærke, men beskedne personlighed.

Forfatteren har et førstehånds kendskab til behandlingsformen på hjemmet, hvor han har boet gennem to år; desværre er fremstillingen præget af uklarhed og lidt vel meget poetisk fyldstof.

Jon Johnsen.

„Federal Prisons“ 1956. United States Department of Justice. Leavenworth, Kansas. 1957.

Beretningen for 1956 synes ikke at indeholde meget, der ikke er kendt fra tidligere års beretninger. Der er stadig stigning i fangebelæget, der nu er på over 20.000 fanger. Overbefolkningen af de lukkede institutioner er stadig generende, medens omvendt visse af de åbne institutioner ikke har kunnet belægges, hvilket har sammenhæng med belægets stadigt grovere karakter.

Man søger at holde indsatte, der er dømt for forhandling af narkotika, adskilte fra lovovertrædere, der ikke tidligere har haft med narkotikahandel at gøre. Men iøvrigt kæmper klassifikationsbestræbelserne med alvorlig mangel på pladser i specialinstitutioner. Medical Center Springfield har således været alvorligt overbelagt, og det har

gjort det nødvendigt i andre anstalter at beholde et betragteligt antal af kroniske syge, seksuelt afvigende og andre tilfælde af psykiske afvigelser. En oversigt foretaget i oktober 1956 anslog, at der befandt sig 1700 patienter med alvorlige kroniske lidelser og forstyrrelser i de almindelige fængsler. Mere end en trediedel af disse var psykiske lidelser, herunder 76 rent psykotiske tilfælde.

Behandlingen ifølge Youth Correction Act fortsætter, men på grund af mangel på plads kan denne lov kun benyttes af de federale dommere øst for Mississippi. Det samlede belæg i de anstalter, der benyttes hertil, først og fremmest Ashland, er ca. 600. Behandlingen består i undervisning, faglig optræning og gruppeterapi. Der foranstaltes et modtagelses- og orienteringsprogram i form af gruppediskussioner under ledelse af anstaltschefen og psykiateren. Man tilstræber at få alle unge under Y. C. A. ind i en terapeutisk orienteret gruppe, og som følge af manglen på særligt uddannet personale har man trænet forskellige inden for andre grupper (forsorgssekretærer, præster, lærere, bevogtningspersonale) som gruppeledere. Man kan ved læsning af den foreliggende beretning og af andre oplysninger om gruppearbejdet i de amerikanske fængsler ikke undgå at få det indtryk, at den voldsomme begejstring for gruppearbejde i forskellige former hænger sammen med, at det er en forholdsvis nem og billig „løsning“ af svære personelle og materielle problemer. Forsøg på analytisk præget gruppearbejde, ledet af utilstrækkeligt uddannede funktionærer, synes noget betænkelige.

Fra Ashland omtales et særligt værksted, hvis opgave er at finde ud af, hvilken arbejdstræning en indsat bør have. Foruden løsning af denne diagnostiske opgave håber man at kunne vække de pågældendes interesse for overhovedet at gennemgå arbejdstræning. Arbejdsmulighederne i de federale institutioner synes iøvrigt at være begrænsede. Kun 18 % af fangerne kommer til produktivt værkstedsarbejde, mens 40 % er beskæftiget med arbejde for fængslerne selv. Imidlertid berettes der om meget intensive bestræbelser for at udnytte det forhåndenværende arbejde til „on-job-training“, ligesom man i vidt omfang supplerer arbejdstræningen ved produktivt arbejde med forskellige former for værkstedsskole. Det omtales, at der har været gennemført ca. 215 forskellige træningsprogrammer i 48 forskellige erhverv og beskæftigelser. Invalide fanger overføres til anstalter med ortopædiske værksteder med henblik på tilpasning af proteser. Samtidig oplæres de egnede af dem i ortopædisk arbejde.

Man fortsætter med lægelig forskning med fanger som objekter. Som et nyt projekt omtales prøver med virkningerne af et hallucinerende lægemiddel D-lysergic acid. Ved brugen heraf fremkaldes et klinisk billede, der svarer til (midlertidig) schizofreni, og formålet er at fremme forskningen af denne lidelse.

Personaleuddannelsen søges systematiseret ved, at samtlige funktionærer skifter arbejde efter en udarbejdet plan. I sikkerhedstjenesten arbejder man med elektronteknik. For en skandinavisk fængselsmand

virker det fremmedartet, at man ikke blot har arbejdet med en generalplan for eftersøgning af undvegne, men også med en „riot-control plan“.

I det statistiske materiale, der er knyttet til beretningen, bringes også visse data fra enkeltstaternes fængselsvæsen. Det omtales, at gennemsnitstiden for afsoning for tilsvarende forbrydelser varierer meget fra stat til stat. Således varierede gennemsnitlige afsoningstider for mordere, der blev løsladt fra enkeltstaternes fængsel, fra 3 år og 11 måneder i Alabama til 17 år og 5 måneder i Illinois.

Nybygningsplanerne omfatter en opførelse af en ny anstalt med maximum custody til aflastning af de nuværende ældre institutioner, en ny Youth correction anstalt for distrikterne vest for Mississippi og en ny National Training School for Boys. Endvidere et hospital for psykiatriske tilfælde og en institution for kvinder.

I 1955 henrettedes 76 mennesker i U.S.A., heraf 44 hvide og 32 negre, for voldtægt henrettedes 1 hvid og 6 negre.

Aude-Hansen.

Arthur F. Lykke: Parolees and Payrolls. Charles C. Thomas Publisher. Springfield, Illinois 1957. 104 s. § 4,75.

En håndbog i arbejdsanvisning for prøveløsladte fængselsfanger er noget af et særsyn. Forfatteren, som har rige erfaringer fra sin tjeneste som arbejdsformidler inden for det federale fængselsystem, henvender sig direkte til fængslernes forsorgsmedarbejdere og til fangerne selv med et utal af praktiske råd og vink for arbejdssøgende.

Bogens kapitler omhandler emner som arbejdsgivernes indstilling overfor straffede personer, hvilken støtte der kan fås fra fagforeninger, offentlige arbejdsanvisningskontorer, probation service, tidligere arbejdsgivere, private, godgørende foreninger m. fl., betydningen af faglig oplæring under afsoningen, formulering af ansøgningskrivelser, det personlige interview med arbejdsgiveren, og endelig det altid brændende problem, om man skal fortælle arbejdsgiveren om sin blakkede fortid, hvilket spørgsmål forfatteren besvarer absolut bekræftende, når bortses fra løse, ganske midlertidige arbejdsforhold.

Problemerne på det skandinaviske arbejdsmarked ligger på et andet plan end det amerikanske, hvorfor håndbogen ikke er umiddelbart anvendelig her i landet, men praktiske forsorgsmedarbejdere vil dog kunne hente mange værdifulde inspirationer.

Jon Johnsen.

Richard Harrison: The C.I.D. and the F.B.I. Frederick Muller Ltd., London, 1956, 196 s.

Forf., der har en betydelig produktion af værker om politi- og kriminalsager bag sig, har i denne bog villet give en fremstilling af to af verdens bedste kriminalpolitiorganisationer, London-politiets kriminalafdeling (C.I.D.) og det federale politi i Washington, USA (F.B.I.)

og belyse ligheder og forskelle mellem deres opbygning, arbejdsområde og metoder. Ideen er ganske god, men ikke konsekvent gennemført. Der er ikke forsøgt nogen dybere-gående analyse eller karakteristik af de to organisationer og deres indsats i retshåndhævelsen; emnet er behandlet ret overfladisk og uden klar disposition, og en række faktiske oplysninger om de to politikorps, kriminalstatistik, straffelovgivning etc. er spredt rundt i teksten i mere eller mindre tilfældig sammenhæng med beretninger om behandlede og opklarede sager. Meget af dette sidste stof er kendt og tidligere beskrevet, f. eks. beretningerne om „Hauptmann-sagen“ — kidnappningen af Lindberghs barn — og „Antiquis-mordet“ i London, men interessante er beskrivelserne af et par forholdsvist ukendte spionsager fra USA. Bogen er kvik og underholdende reportage.

A. Haslund.

Peter Beveridge: Inside the C.I.D. Evans Brothers Ltd., London, 1957. 200 s.

Endnu en memoirebog fra en pensioneret Scotland Yard-mand, denne gang en af de mindre „kanoner“, der øjensynlig trods sin travle gerning har givet sig tid til at føre dagbog.

Forf., der i næsten hele sin 35-årige tjenestetid har virket i forskellige afdelinger af Londons kriminalpoliti, bl. a. den berømte „Flying Squad“, fortæller løst og fast om begivenheder på den kriminelle front. Enkelte større sager, hvoriblandt et par interessante og lærerige mordsager, får en grundigere omtale, men mange nævnes blot periferisk. Forf. afslører sig som en effektiv, men temmelig hårdkogt polititype, glad for sig selv og glad for sit arbejde med at jage forbrydere; man får nærmest indtrykket af, at alt hvad der var noget værd af „meddelere“ i Londons underverden arbejdede for ham, — men på den anden side er han ikke bange for af og til at fremhæve også andres fortjenester, og hans professionelle suffisance mildnes undertiden af glimt af solid humor.

Personskildringerne i bogen er overfladiske, stilen letløbende, journalistisk, og begivenheder og situationer ofte dramatiserede. Som underholdning kan bogen stå mål med mange thrillers.

A. Haslund.

G. H. Totterdell: Country Copper. George G. Harrap & Co., Ltd., London. 253 s.

For en gangs skyld kommer her en memoirebog skrevet af en politimand uden for Scotland Yard, — en „landbetjent“, som han beskedent kalder sig selv.

Forf. er ingen stor skribent, men på en elskværdig facon beretter han småt og stort fra sit daglige virke. Det er ikke alt lige spændende og interessant, men i modsætning til andre politi-forfattere giver han

et autentisk og nogenlunde uretoucheret billede af hverdagens politiopgaver i et engelsk grevskab med alt hvad dertil hører af store og små menneskelige fejltrin, tragedier og mere humoristiske oplevelser, og af typer, karakterer og motiver, som spænder lige fra det jammerlige til det heroiske. Forf. er først og fremmest politimanden, for hvem lovens bud er det afgørende, — f. ex. når han med fare for sit eget liv hænger på trinbrættet af et tog i fart for at udspejle og skaffe bevis mod en 60-årig forførrer af et 16 års pigebarn, — men han glemmer alligevel aldrig at vise medmenneskelig forståelse, undertiden endog sympati for dem, der af svaghed, uforstand eller andre tilgivelige grunde er kommet på den forkerte side af loven.

Bemærkelsesværdig er beskrivelsen af en brandsag, der opklaredes ved tekniske undersøgelser, og ligeledes af et par mordsager: „rullestol-mordet“, en søns drab af sin invalide fader ved hjælp af en landmine, som han anbragte i faderens rullestol, — og et rovmord på en taxachauffør, begået i 1943 af to farvede amerikanske soldater.

Man følger gennem forfs. oplevelser udviklingen i efterforskningsmetoderne, lige fra et mord på en politimand i 1893, da man ikke havde mulighed for at konstatere, om blodpletterne på de mistænkte tøj og sko hidrørte fra menneske eller dyr, endsige hvilken blodgruppe det tilhørte, og da sund sans var politi og dommers væsentligste aktiv i bestræbelserne for at opklare forbrydelsen, — og til den opsigtsvækkende „Setty-sag“ i 1949, hvor en automobilhandler blev dræbt, liget parteret, og pakker med ligdelene kastet i havet fra en privat lejet flyvemaskine, i hvilken sag liget blev identificeret gennem mønsteret i rillerne på undersiden af fingerhuden, og et vægtigt bevis fremskaffedes gennem konstateringen af blod af samme blodgruppe som den dræbtes i mellemrummene mellem gulvbrædderne i den mistænkte lejlighed.

A. Haslund.

Sir Ernest Gowers: *A Life for a Life*. Chatto and Windus. London 1956.
William George Bentley: *My Son's Execution*. W. H. Allen. London 1957.

I den vedblivende debat om dødsstraf i England er det ovennævnte skrift af Sir Ernest Gowers vistnok det mest bemærkelsesværdige af nyere dato.

Gowers var formand for the Royal Commission on Capital Punishment, der i årene 1949—53 gennemførte en både dybtgående og omfattende undersøgelse af spørgsmålet om tilrådeligheden af indskrænkninger i adgangen til at anvende dødsstraf. Spørgsmålet om denne strafarts fuldstændige afskaffelse lå derimod uden for kommissionens mandat. Nu, da flere år er gået, siden kommissionen sluttede sit arbejde, har dens formand følt sig frit stillet til i eget navn og for sin egen regning at drage konklusioner af undersøgelsen uden mandatsbegrænsning, og resultatet er blevet en klar og bestemt afstandtagen

fra dødsstraf i det hele taget. Om noget forud for undersøgelsen indtaget standpunkt er der ikke tale. Forfatteren fremhæver, at han tværtimod ved overtagelsen af hvervet som kommissionsformand var stemt for anvendelse af dødsstraf i engelsk retspleje.

Bogen giver næppe — og kan vist næppe give — betragtninger, som ikke tidligere har været fremført. Dens værdi ligger først og fremmest i dens objektive, nøgterne tone og redelige fremhævelse af de relevante synspunkter for og imod. Den er tilsyneladende uden lidenskab, og den er helt fri for propagandistisk tilsnit. Netop på denne baggrund virker den stærkt. —

Meget forskellig fra denne bog er det andet af de ovenfor anførte skrifter. Det er skrevet — eller angiver sig som skrevet — af faderen til den 19årige unge mand Derek Bentley, der i 1952 blev dømt til døden og hængt for mord på en engelsk politibetjent. Det var ikke Derek selv, der skød betjenten, men det blev anset for bevist, at han under kamp med politiet ved anholdelse for indbrudstyveri havde råbt til sin 16årige kammerat, der stod med en revolver i hånden, at han skulle skyde. Sagen gav anledning til voldsom offentlig protest mod fuldbyrdelse af dommen, dels på grund af Dereks ungdom, dels og navnlig, fordi han ikke personlig havde udført drabshandlingen, men kun var kommet med et tilråb til en dreng, der selv gik fri for dødsstraf.

Det nu foreliggende skrift søger helt at rense Derek Bentley for skyld som anstifter og fremstiller ham overhovedet i det gunstigst mulige lys. Skriftet er så subjektivt præget, at det næppe vil kunne få nogen betydning i den uhildede diskussion om sagen og dens udfald. Desværre virker det tillige noget uægte, alt for journalistisk rutineret til at kunne være skrevet af en mand, der angives at være en jævn arbejdsmand.

Stephan Hurwitz.

Tidsskrifter

Revue de science criminelle et de droit pénal comparé, 1956.

G. Levasseur: Une mesure qui va prendre son vrai visage: l'interdiction de séjour. — *Nils Beckman:* Les infractions dans la législation pénale suédoise, I—II. — *M. Cenac:* Les sociétés de construction et l'escroquerie. — *J. Malherbe:* Hôteliers et proxénétisme. — *B. Salin-gardes:* Problèmes de criminologie et juridiction pénale. — *R. P. J. Vernet:* Contribution à l'étude des facteurs du traitement des récidivistes. — *P. Nuvolone:* Le principe de la légalité et les principes de la défense sociale. — *R. Vouin:* De la contradiction dans l'expertise. — *F. Clerc:* Les travaux de révision du Code pénal suisse. — *A. Lecrivain:* Des atteintes et des troubles à la propriété du-dessus: des servitudes aériennes. — *J. Fabre de Morlhon:* La protection judiciaire de

l'enfance inadaptée dans la législation espagnole. — *S. Huhardeaux*: Réflexions et suggestions sur l'organisation des services sociaux spécialisés de protection de l'enfance en danger. — Le vingtième anniversaire de la „Revue de Science criminelle“. — *P. A. H. Baan*: Quelques remarques sur la relation entre la criminalité de profession ou d'habitude et le déséquilibre mental. — *P. Souleau*: La loi du 28 novembre 1955 sur la répression des délits économiques. — *Marc Ancel*: Une définition de la Défense Sociale? — *M. Caleb*: L'expérience de la „Peine différée“. — *J.-B. Herzog*: Observations sur les réformes apportées à l'instruction préparatoire du premier degré par le projet de Code de procédure pénale. — *A. Vitu*: La collaboration des personnes privées à l'administration de la justice criminelle française. — *J. Granier*: Le réquisitoire en Cour d'assises. — *F. Gramatica*: Critères de la prévention des homicides et des lésions personnelles commises par les travailleurs sur la personne de leurs employeurs. *R. Gain*: La pratique de l'enquête sociale sur l'enfance en danger. — *R. Béraud*: La fin de la relégation. — *J. Schuurmans*: Aperçu du droit militaire néerlandais.

Revue internationale de droit pénal, 1955 og 1956.

1955: *Paul Cornil*: Étude sur le récidivisme. — *Marc Ancel*: Le récidivisme en droit comparé. — *P. R. Bize, H. Michard & G. Sinoir*: Étude sur le récidivisme des mineurs. — *Charles Sannié & Joseph Vernet*: Études statistiques sur le récidivisme d'après 13.000 dossiers. — *Paul Villetorte*: La police devant le récidivisme. — *H. van Helmont*: Le traitement des récidivistes. — *Charles Germain*: Des modifications à apporter à la législation française sur la relégation des récidivistes. — *Thomas Württemberg*: Considérations criminologiques sur les causes de la récidive. — *Marc Ancel*: L'analogie en droit pénal. — *Jerome Hall*: Ignorantia legis. — *Richard Busch*: L'erreur de droit. — *W. F. C. van Hattum*: L'erreur de droit en droit pénal. — *Louis Hugueney*: L'erreur de droit. — *Cesare Guerin & Giorgio Frache*: Le prélèvement sanguin, moyen d'instruction en matière pénale. — *S. J. Timmenga*: Le test sanguin aux Pays-Bas. — *A. M. Honoré*: Du défaut d'assistance. — *G. Levasseur*: L'omission de porter secours. — *Giuliano Allegra*: Les effets extraterritoriaux des jugements répressifs. — *J. Coutts*: De l'autorité de la chose jugée au pénal sur le procès civil. — *Giuseppe Guarneri*: Les effets du procès pénal sur les causes évoquées devant les tribunaux civils. — *Gaston Stefani*: Les effets du procès pénal sur le procès engagé devant le tribunal civil. — *H. H. Jescheck*: Crimes du droit des gens. — *Pierre Bouzat*: L'exercice illégal de la médecine.

1956: *Léon Cornil*: Les possibilités du droit international pénal. — *Stanislas Rappaport*: L'esprit de Genève en droit pénal comparé. — *Thomas Givanovitch*: La légitime défense et les droits de l'homme. —

A. Quintano Ripollés: Dix ans après Nurenberg. — Maxime Tardu: La protection juridique des groupes.

Rapports présentés au VII Congrès International de Droit Pénal: I. L'orientation moderne des notions d'auteur de l'infraction et de participation à l'infraction (Johs. Andenæs, P. Bockelmann, Ch. Constantaras, B. Honkasalo, A. Quintano-Ripollés). II. Le contrôle du pouvoir d'appréciation du juge dans la détermination des peines et des mesures de sûreté (Andr. Aulie, V. Bayer, R. Busch, G. Sliwowski, A. Tsitoura, S. Versele). III. Les conséquences légales, administratives et sociales de la condamnation pénale (I. Anttila, S. Dando, C. G. Gardikas, D. E. Mazaraki, Romnicioano, C. F. v. Stackelberg, M. Szerer & S. Plawski). IV. Les infractions commises à bord des aéronefs et leurs conséquences (R. Bierzanek, H. H. Jescheck, R. Leskinen).

NYUDKOMMEN LITTERATUR

- Bauer, Fritz: Das Verbrechen und die Gesellschaft. Ernst Reinhardt Verlag. München/Basel 1957. 266 s.*
- Beretning om Fængselsvæsenet i Danmark 1954. Afg. af Direktøren for Fængselsvæsenet. Statsfængslets Trykkeri, Nyborg 1957. 73 s.*
- Comité de Législation Étrangère et de Droit International: Les Codes Pénaux Européens. Centre français de droit comparé. Melun 1956—57. 1013 s.*
- Danske Forsorgsselskab. Arsberetning 1956. Fængselsvæsenets Trykkeri. 64 s.*
- Federal Prisons 1956. United States Department of Justice. United States Penitentiary, Leavenworth, Kansas. 1957. 97 s.*
- Houts, Marshall: From Evidence to Proof. Charles C. Thomas, Springfield, Illinois. 1956. 396 s.*
- Jersild, Jens: Barnet og det homoseksuelle problem. København. 1957. 79 s.*
- Jescheck, Hans-Heinrich: Das Menschenbild unserer Zeit und die Strafrechtsreform. J. C. B. Mohr. Tübingen 1957. 40 s.*
- Kooken, Don L.: Ethics in Police Service. Charles C. Thomas, Springfield, Illinois. 1957. 58 s.*
- Lang-Hinrichsen, Dietrich: Das Strafsystem im ausländischen Strafrecht. Ludwig Röhrscheid, Bonn. 1957. 97 s.*
- Leonard, V. A.: Academy Lectures on Lie Detection. Charles C. Thomas, Springfield, Illinois. 1957. 99 s.*
- Lykke, Arthur F.: Parolees and Payrolls. Charles C. Thomas, Springfield, Illinois. 1957. 104 s.*
- Maire, Louis le: Spredt fægtning. Munksgaard, København. 1957. 153 s.*
- Playfair, Giles and Derrick Sington: The Offenders. Society and the Atrocious Crime. Secker & Warburg, London. 1957. 278 s.*
- Siméon, Jacques: La protection judiciaire de l'enfance délinquante ou en danger en France. Paris. 1957. 285 s.*
- Williams, John: Suddenly at The Priory. William Heinemann Ltd., London. 1957. 304 s.*
- Württemberg, Thomas: Die geistige Situation der deutschen Strafrechtswissenschaft. C. F. Müller, Karlsruhe. 1957. 100 s.*